

2. Item. Omne imperfectum necesse est ab aliquo perfecto procedere, semen enim est ab animali, vel a planta. Igitur primum ens debet esse perfectissimum. Ostensum autem est Deum esse primum ens. Igitur est perfectissimus.

3. Amplius. Unumquodque perfectum est, in quantum est actu; imperfectum autem, secundum quod est in potentia, cum privatione actus. Id igitur quod nullo modo est in potentia, sed est actus purus, oportet perfectissimum esse. Tale autem est Deus. Igitur est perfectissimum.

4. Adhuc. Nihil agit nisi secundum quod est in actu. Actio igitur consequitur modum actus in agente: impossibile est igitur effectum qui per actionem educitur, esse in nobiliori actu quam sit actus agentis; possibile est tamen actum effectus imperfectiorem esse quam sit actus causae agentis, eo quod actio potest debilitari ex parte eius in quod terminatur. In genere autem causae efficientis fit reductio ad unam causam, quae Deus dicitur, ut ex dictis patet, a quo sunt omnes res, ut in sequentibus ostendetur. Oportet igitur quidquid actu est in quacumque re alia, inveniri in Deo multo eminentius quam sit in re illa, non autem e converso. Est igitur Deus perfectissimus.

5. Item. In unoquoque genere est aliquid perfectissimum in genere illo, ad quod omnia quae sunt illius generis, mensurantur: quia ex eo unumquodque ostenditur magis & minus esse perfectum quod ad mensuram sui generis magis & minus appropinquat; sicut album dicitur esse magis & minus coloratum, & virtuosus inter omnes homines. Id autem quod est mensura omnium entium, non potest esse aliud quam Deus, qui est suum esse. Ipsi igitur nulla deest perfectionum quae aliquibus rebus conveniat; alias non esset omnium communis mensura.

Hinc est quod quum quaereret Moyses divinam videre faciem, seu gloriam, responsum est ei a Domino: *Ego ostendam tibi omne bonum*, ut habetur Exodi xxxiij. 19. per hoc dans intelligere in se omnis bonitatis plenitudinem esse. Dionysius etiam in v. cap. de divinis Nominibus dicit: *Deus non quodam modo est existens, sed simpliciter, & incircumscripive totum esse in se ipso accipit, & praecipit.*

Sciendum tamen, quod perfectio Deo convenienter attribui non potest, si nominis significatio quantum ad sui originem attendatur: quod enim factum non est, nec perfectum dici posse videtur; sed quia omne quod fit, de potentia deductum est in actum, & de non esse in esse, quando factum est, tunc recte perfectum esse dicitur, quasi totaliter factum, quando potentia totaliter est ad actum reducta, ut nihil per non esse retineat, sed habeat esse completum. Per quamdam autem nominis extensionem perfectum dicitur non solum quod fiendo pervenit ad actum completum; sed id etiam quod est in actu completo absque omni factione; & sic Deum perfectum esse dicimus, secundum illud Math. v. 48. *Estote perfecti, sicut & Pater vester caelestis perfectus est.*

CAPUT XXIX.

Quomodo in rebus similitudo ad Deum inveniri potest.

I. Part. quaest. iv. art. 3.

EX hoc autem quomodo in rebus possit similitudo ad Deum inveniri, vel non possit, considerari potest.

Effectus enim a suis causis deficientes non conve-

niant cum eis in nomine, & ratione, necesse est tamen aliquam inter ea similitudinem inveniri: de natura enim agentis est ut agens sibi simile agat, quum unumquodque agat secundum quod actu est: unde forma effectus in causa excedente invenitur quidem aequaliter, sed secundum alium modum & aliam rationem: ratione cuius, causa aequivoca dicitur. Sol enim in corporibus inferioribus calorem causat agendo secundum quod actu est; unde oportet quod calor a Sole generatus aliqualem similitudinem obineat ad virtutem Solis activam, per quam calor in istis inferioribus causatur, ratione cuius Sol calidus dicitur, quamvis non una ratione; & sic Sol omnibus illis similis aequaliter dicitur in quibus suos effectus efficaciter inducit; a quibus tamen rursus omnibus dissimilis est, in quantum huiusmodi effectus non eodem modo possident calorem huiusmodi quo in Sole invenitur. Ita etiam & Deus omnes perfectiones rebus tribuit, ac per hoc eum omnibus similitudinem habet, & dissimilitudinem simul.

Et inde est quod sacra Scriptura aliquando similitudinem inter Deum & creaturam commemorat, ut quum dicitur Genesius 1. 26. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Aliquando vero similitudo negatur, secundum illud Isai. xl. 18. *Cui ergo simile feceris Deum, aut quam imaginem ponetis ei? & in Ps. lxxxv. 1. *Deus, qui similis erit tibi? Ne taceas, neque compescaris, Deus.**

Hinc autem rationi Dionysius concordat, qui ix. capit. de divinis Nominibus dicit: *Eadem similia sunt Deo, & dissimilia. Similia quidem secundum imitationem eius, qui non est perfecte imitabilis, qualem in eis esse contingit; dissimilia autem secundum quod causata habent minus suis causis.* Secundum tamen hanc similitudinem convenientius dicitur Deo creatura similis quam e converso. Simile enim alicui dicitur quod eius possidet qualitatem, vel formam. Quia igitur id quod in Deo perfecte est, in rebus aliis per quamdam deficientem participationem invenitur, illud secundum quod similitudo attenditur, Dei quidem simpliciter est, non autem creaturae; & sic creatura habet quod Dei est, unde & Deo recte similis dicitur. Non autem sic potest dici Deum habere quod creatura est: unde nec convenienter dicitur, Deum creaturae similem esse, sicut nec hominem dicimus suae imagini fore similem, cui tamen sua imago recte similis enuntiatur. Multo igitur etiam minus proprie dicitur, quod Deus creaturae assimiletur. Nam assimilatio morum ad similitudinem dicitur; & sic competit ei quod ab alio accipit, unde simile ei sit, creatura autem accipit a Deo, unde ei sit similis, non autem e converso. Non igitur Deus creaturae assimilatur, sed magis e converso.

CAPUT XXX.

Quae nomina de Deo praedicari possint.

EX his etiam considerari potest, quid de Deo dici, vel non dici possit, quidve de eo tantum dicatur, quid etiam de Deo simul, & aliis rebus.

Quia enim omnem perfectionem creaturae est in Deo invenire, sed per alium modum eminentiorem, quaecumque nomina absolute perfectionem absque defectu designant, de Deo praedicantur, & aliis rebus, sicut est bonitas, sapientia, esse, & alia huiusmodi; quaecumque vero nomina huiusmodi perfectionem designant cum modo proprio creaturis, de Deo dici non possunt nisi per similitudinem, & me-

taphoram, per quam quae sunt unius rei, alteri solent adaptari; sicut aliquis homo dicitur lapis, propter duritiam intellectus. Huiusmodi autem sunt omnia nomina imposita ad designandam speciem rei creatae, sicut homo, & lapis: nam cuilibet speciei debetur proprius modus perfectionis, & esse. Similiter etiam quaecumque nomina proprietates rerum designant quae ex propriis principiis specierum causantur, de Deo dici non possunt nisi metaphorice: quae vero huiusmodi perfectiones exprimunt cum supereminenti modo, quo Deo conveniunt, de solo Deo dicuntur, sicut summum bonum, primum ens, & alia huiusmodi. Dico autem aliqua praedictorum nominum perfectionem absque defectu importare quantum ad illud ad quod significandum nomen fuit impositum; quantum vero ad modum significandi, omne nomen cum defectu est: nam nomine res exprimimus eo modo quo intellectu concipimus. Intellectus autem noster ex sensibilibus cognoscendi initium sumens, illum modo non transcendit quem in rebus sensibilibus invenit, in quibus aliud est forma, & habens formam, propter formam & materiae compositionem; forma vero in his rebus invenitur quidem simplex, sed imperfecta, utpote non subsistens, habens vero formam invenitur quidem subsistens, sed non simplex, immo concretionem habens: unde intellectus noster quicquid significat ut subsistens, significat in concretione; quod vero ut simplex significat, non ut quod est, sed ut quo est; & sic in omni nomine a nobis dicto quantum ad modum significandi, imperfectio invenitur, quae Deo non competit; quamvis res significata aliquo modo eminenti, Deo conveniat, ut patet in nomine bonitatis, & boni. Nam bonitas significat ut non subsistens, bonum autem ut concretum; & quantum ad hoc nullum nomen Deo convenienter aptatur; sed solum quantum ad id ad quod significandum nomen imponitur. Possunt igitur, ut Dionysius docet (1. & v. c. de div. Nomin.) huiusmodi nomina & affirmari de Deo, & negari: affirmari quidem propter nominis rationem; negari vero propter significandi modum. Modus autem supereminentiae quo in Deo dictae perfectiones conveniunt per nomina a nobis imposita, significari non possunt nisi vel per negationem, sicut quum dicimus Deum aeternum, vel infinitum; vel etiam per relationem ipsius ad alia, ut quum dicitur prima causa, vel summum bonum: non enim de Deo capere possumus quid est, sed quid non est, & qualiter alia se habeant ad ipsum; ut ex supradictis patet.

CAPUT XXXI.

Quod divina perfectio, & pluralitas nominum divinatorum divinae simplicitati non repugnant.

EX praedictis etiam videri potest, quod divina perfectio, & plura nomina dicta de Deo, ipsius simplicitati non repugnant. Sic enim omnes perfectiones in rebus aliis inventas Deo attribui diximus, sicut effectus in suis causis aequivocis conveniuntur: qui quidem effectus in suis causis sunt virtutes, ut calor in Sole; virtus autem huiusmodi, nisi aliquid esset de genere caloris, Sol per eum agens, non simile sibi generaret: ex hoc igitur Sol calidus dicitur, & non solum quia calorem facit, sed quia virtus per quam hoc facit, est aliquid conforme calori. Per eandem autem virtutem per quam Sol facit calorem, facit & multos alios effectus in inferioribus

rebus corporibus, utpote siccitatem. Et sicut calor, & siccitas, quae in igne sunt qualitates diversae, Soli attribuuntur per unam virtutem; ita & omnium perfectiones, quae rebus aliis secundum diversas formas conveniunt, Deo secundum unam eius virtutem attribuitur: necesse est quae quidem virtus non est aliud a sua essentia, quum ei nihil accedere possit, ut probatum est (cap. xxxij.) Sic igitur sapiens Deus dicitur, non solum secundum hoc quod sapientiam efficit, sed quia secundum hoc quod sapientem sumus, virtutem eius, qua sapientes nos facit, aliquatenus imitatur, non autem dicitur lapis, quamvis lapides fecerit, quia in nomine lapidis intelligitur modus essendi determinatus, secundum quem lapis a Deo distinguitur: imitatur autem lapis Deum ut causam secundum esse, secundum bonitatem, & alia huiusmodi, sicut & aliae creaturae. Huiusmodi autem simile inveniri potest in potentis cognoscitivis, & in virtutibus operativis humanis. Intellectus enim unica virtute cognoscit omnia quae pars sensitiva diversis potentis apprehendit, & etiam alia multa: intellectus etiam quanto fuerit altior, tanto aliquo uno plura cognoscere potest, ad quae cognoscenda intellectus inferior non pertingit nisi per multa. Potestas autem regia ad omnia illa extenditur ad quae diversae sub ipsa potestates ordinem habent. Sic igitur & Deus per unum simplex suum esse omnimodam perfectionem possidet, quam res aliae per quaedam diversa consequuntur, immo multo maiorem.

Ex quo patet necessitas plurium nominum de Deo dictorum: quia enim eum non possumus cognoscere naturaliter, nisi ex effectibus deveniendo in ipsum, oportet quod nomina quibus perfectionem ipsius significamus, diversa sint, sicut & perfectiones in rebus conveniuntur diversae. Si autem ipsam essentiam prout est possemus intelligere, & ei nomen proprium adaptare, uno nomine tantum eam exprimeremus: quod promittitur his qui eum per essentiam videbunt, Zach. ul. 9. *In die illa erit Dominus unus, & nomen eius unum.*

CAPUT XXXII.

Quod nihil de Deo, & aliis rebus univoce praedicatur.

I. Part. quaest. xlii. art. 5.

EX his etiam patet quod nihil de Deo, & rebus aliis potest univoce praedicari.

1. Nam effectus qui non recipit formam secundum speciem similem ei per quam agens agit, nomen ab illa forma sumptum secundum univocam praedicationem, recipere non potest: non enim univoce dicitur calidus, ignis a Sole generatus, & Sol. Returrit autem quantum Deus est causa, formae, ad speciem divinae virtutis non perveniunt; cum divinis, & particulariter recipiant quod in Deo simpliciter, & universaliter, invenitur. Patet igitur quod de Deo, & rebus aliis nihil univoce dici potest.

2. Amplius. Si aliquis effectus ad speciem causae pertingat, praedicationem nominis univoce non consequitur, nisi secundum eundem essendi modum eandem speciem, vel formam suscipiat: non enim univoce dicitur domus quae est in arte, & in materia, propter hoc quod forma domus habet esse dissimile utrobique. Res autem aliae etiam si omnino similem formam consequerentur, non tamen consequuntur secundum eundem modum essendi: nihil est in Deo quod non sit ipsum esse divinum, ut

ex dictis (cap. xlii.) patet; quod in aliis rebus non accidit. Impossibile est igitur aliquid de Deo univoce, & rebus aliis predicari.

3. Adhuc. Omne quod de pluribus univoce predicatur, vel est genus, vel est species, vel differentia, vel accidens, aut proprium. De Deo autem nihil predicatur ut genus, ut supra (cap. xxv.) ostensum est, & similiter nec ut differentia, nec etiam ut species, quæ ex genere & differentia constituitur; nec aliquid ei accidere potest, ut supra (cap. xlii.) demonstratum est; & ita nil de Deo predicatur neque ut accidens, neque ut proprium: nam proprium de genere accidentium est. Relinquitur igitur nihil de Deo, & rebus aliis univoce predicari.

4. Item. Quod univoce de pluribus predicatur, utroque illorum ad minus secundum intellectum simpliciter est. Deo autem neque secundum rationem, neque secundum intellectum potest esse aliquid simpliciter. Nil igitur de Deo univoce, & aliis rebus predicatur.

5. Amplius. Quod de pluribus predicatur univoce secundum participationem, cuilibet eorum convenit de quo predicatur: nam species participare dicitur genus, & individuum speciem. De Deo autem nihil dicitur per participationem: nam omne quod participatur, determinatur ad modum participati, & sic partialiter, sive particulariter habetur, & non secundum omnem perfectionis modum. Oportet igitur nihil de Deo, & rebus aliis univoce predicari.

6. Adhuc. Quod predicatur de aliquibus secundum prius, & posterius, certum est univoce non predicari: nam prius in definitione posterioris includitur, sicut substantia in definitione accidentis, secundum quod est ens. Si igitur diceretur univoce ens de substantia, & accidente, oporteret etiam quod substantia poneretur in definitione entis secundum quod de substantia predicatur: quod patet esse impossibile. Nihil autem de Deo, & rebus aliis predicatur eodem ordine, sed secundum prius & posterius, quum de Deo omnia predicentur essentialiter: dicitur enim ens quasi ipsa essentia, & bonus quasi ipsa bonitas; de aliis autem sunt predicationes per participationem, sicut Sortes dicitur homo, non quod sit ipsa humanitas, sed humanitatem habens. Impossibile est igitur aliquid de Deo, & rebus aliis univoce dici.

CAPUT XXXIII.

Quod ea quæ de Deo, & aliis rebus predicantur, non dicuntur pure æquivoce.

Loc. cit.

EX præmissis etiam patet quod non quicquid de Deo, & rebus aliis predicatur, secundum puram æquivocationem dicitur, sicut ea quæ sunt à casu æquivoca.

1. Nam in his quæ sunt à casu æquivoca, nullus ordo, aut respectus attenditur unius ad alterum; sed omnino per accidens est quod unum nomen diversis rebus attribuitur: non enim nomen impositum uni signat ipsum habere ordinem ad alterum. Sic autem non est de nominibus quæ de Deo dicuntur, & creaturis. Consideratur enim in huiusmodi nominum communitate ordo causæ, & causati, ut ex dictis cap. xlii. & xxxii. patet. Non igitur secundum puram æquivocationem aliquid de Deo, & rebus aliis predicatur.

2. Amplius. Ubi est pura æquivocatio, nulla similitudo in rebus illis attenditur, sed solum unitas nominis. Rerum autem ad Deum est aliquid modus similitudinis, ut ex prædictis (cap. xlii.) patet. Relinquitur ergo quod non dicantur de Deo secundum puram æquivocationem.

3. Item. Quando unum de pluribus secundum puram æquivocationem predicatur, ex uno eorum non possumus duci in cognitionem alterius: nam cognitio rerum non dependet ex vocibus, sed ex ratione nominis. Ex his autem quæ in rebus aliis inveniuntur, in divinorum cognitionem pervenimus, ut ex dictis (cap. lli. & xxxi.) patet. Non igitur secundum puram æquivocationem dicuntur huiusmodi attributa de Deo, & aliis rebus.

4. Adhuc. Æquivocatio nominis processum argumentationis impedit. Si igitur nihil diceretur de Deo, & creaturis nisi pure æquivoce, nulla argumentatio fieri posset, procedendo de creaturis ad Deum: cuius contrarium patet ex omnibus loquentibus de divinis.

5. Amplius. Frustra aliquod nomen de aliquo predicatur, nisi per illud nomen aliquid de eo intelligamus. Sed si nomen predicatur de Deo, & creaturis omnino æquivoce, nihil per illa nomina intelligimus de Deo, cum significationes illorum nominum notæ sint nobis solum secundum quod de creaturis dicuntur. Frustra igitur diceretur, aut probaretur de Deo, quod Deus est bonus, vel si quid aliud huiusmodi est. Si autem dicitur, quod per huiusmodi nomina solum de Deo cognoscimus quid non est, ut scilicet ea ratione dicatur vivens, quia non est de genere rerum inanimatarum, & sic de aliis; ad minus oportebit quod vivens de Deo, & creaturis dictum, conveniat in negatione inanimati; & sic non erit pure æquivocum.

CAPUT XXXIV.

Quod ea quæ dicuntur de Deo, & creaturis, analogice dicuntur.

Opusc. lli. cap. xxvii.

SIC igitur ex dictis relinquitur quod ea quæ de Deo, & rebus aliis dicuntur, neque æquivoce, neque univoce predicantur, sed analogice; hoc est secundum ordinem, vel respectum ad aliquod unum.

Quod quidem dupliciter contingit. Uno modo secundum quod multa habent respectum ad aliquod unum, sicut secundum respectum ad unam sanitatem animal dicitur sanum ut ejus subjectum, medicina ut ejus effectivum, cibus ut ejus conservativum, urina ut ejus signum. Alio modo secundum quod duorum attenditur ordo, vel respectus, non ad aliquid alterum, sed ad unum ipsorum; sicut ens de substantia, & accidente dicitur, secundum quod accidens ad substantiam respectum habet, non secundum quod substantia, & accidens ad aliquod tertium referantur. Huiusmodi ergo nomina de Deo, & rebus aliis non dicuntur analogice secundum primum modum, oporteret enim aliquid Deo ponere prius, sed modo secundo.

In huiusmodi autem analogica predicatione ordo attenditur idem secundum nomen, & secundum rem quandoque, quandoque vero non idem. Nam ordo nominis sequitur ordinem cognitionis, quia est signum intelligibilis conceptionis. Quando igitur id quod

quod prius est secundum rem, invenitur etiam cognitione prius; idem invenitur prius & secundum nominis rationem, & secundum rei naturam. Sic substantia prior est accidente natura, in quantum substantia est causa accidentis; & cognitione in quantum substantia in definitione accidentis ponitur; & ideo ens dicitur prius de substantia quam de accidente & secundum naturam, & secundum nominis rationem. Quando vero illud quod est prius secundum naturam, est posterius secundum cognitionem, tunc in analogicis non est idem ordo secundum rem, & secundum nominis rationem; sicut virtus sanandi, quæ est in sanativis, prior est naturaliter sanitate, quæ est in animali, sicut causa effectus. Sed quia hanc virtutem per effectum cognoscimus, ideo etiam ex effectu nominamus: & inde est quod sanativum est prius ordine rei, sed animal dicitur prius sanum secundum nominis rationem. Sic igitur quia ex rebus aliis in Dei cognitionem pervenimus, res nominum de Deo, & rebus aliis dictorum per prius est in Deo secundum suum modum, sed ratio nominis per posterius: unde & nominari dicitur à suis causatis.

CAPUT XXXV.

Quod plura nomina dicta de Deo, non sunt synonyma.

Ostenditur etiam ex dictis, quod quamvis nomina de Deo dicta, eandem rem significant, non tamen sunt synonyma: quia non significant rationem eandem.

Nam sicut diversæ res uni simplici rei, quæ Deus est, simulantur per formas diversas; ita intellectus noster per diversas conceptiones ei aqualiter simular, in quantum per diversas rationes, sive perfectiones creaturarum in ipsum cognoscendum perducitur: & ideo de uno intellectus noster multa concipiens, non est falsus, neque vanus: quia illud simplex esse divinum huiusmodi est ut ei secundum formas multiplices aliqua assimilari possint, ut supra cap. xlii. & xxxi. ostensum est. Secundum autem diversas conceptiones diversa nomina intellectus adinvenit quæ Deo attribuit; & ita cum non secundum eandem rationem attribuantur, constat ea non esse synonyma, quamvis rem omnino unam significant: non enim est eadem nominis significatio, cum nomen per prius conceptionem intellectus quam rem intellectam significet.

CAPUT XXXVI.

Quod propositiones quas intellectus noster de Deo format, non sunt vana.

I. Part. quæst. xlii. art. 12.

EX hoc etiam ulterius patet quod intellectus noster de Deo simplici non in vanum enuntiationes format componendo, & dividendo; quamvis Deus omnino simplex sit.

Quamvis namque intellectus noster in Dei cognitionem per diversas conceptiones deveniat, ut dictum est cap. præced. intelligit tamen id quod omnibus eis respondet, omnino esse unum. Non enim intellectus modum quo intelligit, rebus attribuit intellectus, sicut nec lapidi immaterialitatem, quamvis enim immaterialiter cognoscat, & ideo rei unitatem proponit per compositionem verbalem, quæ est identitatis nota, cum dicit: Deus est bonus, vel bo-

nitas: ita quod si qua est diversitas in compositione, ad intellectum referatur; unitas vero ad rem intellectam; & ex hac ratione quandoque intellectus noster enuntiationem de Deo format cum aliqua diversitatis nota, præpositionem inter ponendo, ut cum dicitur, Bonitas est in Deo: quia in hoc designatur aliqua diversitas, quæ competit intellectui, & aliqua unitas, quam oportet ad rem referre.

CAPUT XXXVII.

Quod Deus est bonus.

I. Part. quæst. vi. art. 1.

EX perfectione autem divina, quam ostendimus, bonitas ipsius concludi potest.

Id enim quo unumquodque bonum dicitur, est propria virtus ejus: propria namque virtus uniuscujusque est quæ bonum facit habentem; & optis ejus bonum reddit; virtus autem est perfectio quædam: tunc enim unumquodque perfectum dicimus, quando attingit propriam virtutem, ut patet in VII. Physic. text. com. xviii. Ex hoc igitur unumquodque bonum est quod perfectum est: & inde est quod unumquodque suam perfectionem appetit sicut proprium bonum. Ostensum autem est, cap. xxviii. Deum esse perfectum. Est igitur bonus.

2. Item. Ostensum est supra, cap. xxxi. esse aliquid primum movens immobile, quod Deus est. Movet autem sicut movens omnino immobile, quod movet sicut desideratum. Deus igitur, cum sit primum movens immobile, est primum desideratum. Desideratur autem dupliciter aliquid, aut quia est bonum, aut quia apparet bonum; quorum primum est quod est bonum: nam apparet bonum non movet per se, sed secundum quod habet aliquam speciem boni, bonum vero movet per se ipsum. Primum igitur desideratum, quod est Deus, est vere bonum.

3. Adhuc. Bonum est quod omnia appetunt, ut Philosophus optime dictum introducit in I. Ethic. Omnia autem appetunt esse actu secundum modum suum: quod patet ex hoc quod unumquodque secundum naturam suam repugnat corruptioni. Esse igitur actu, boni rationem constituit, unde & per privationem actus potentia consequitur malum, quod est bono oppositum, ut per Philosophum patet in IX. Met. text. com. xix. Deus autem est ens actu, non in potentia, ut supra, cap. xvi. ostensum est. Est igitur vere bonus.

4. Amplius. Communicatio esse, & bonitatis, ex bonitate procedit; quod quidem patet ex ipsa natura boni, & ex ejus ratione: naturaliter enim uniuscujusque bonum est actio, & perfectio ejus: unumquodque autem ex hoc agit quod actu est: agendo autem esse, & bonitatem in alia diffundit: unde & signum perfectionis est alicujus, quod simile sibi possit producere, ut patet per Philosophum in IV. Meteor. text. com. xviii. Ratio autem boni est ex hoc quod est appetibile, quod est finis, quæ etiam movet agentem ad agendum: propter quod dicitur bonum esse diffusivum sui esse; hæc autem diffusio Deo competit: ostensum est enim supra, cap. xlii. quod Deus aliis est causa essendi, sicut per se ens necesse esse. Igitur vere bonus.

Hinc est quod in Psal. lxxxi. i. dicitur: *Quam bonus, Israel, Deus his qui recto sunt corde: & Thren. 111. 25. dicitur: Bonus est Dominus sperantibus in se, anima quærenti illum.*